Цана асобнага нумару 20 гр.

Opłatę pocztową uiszczono ryczałtem.

ДУМКА ПРАЦЫ

Выходзіць два разы у тыдзень.

Адрэс Радакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Віленская вул. 12—6 (Wileńska 12. m. 6) Радакцыя адчынена ад 12 да 2 гадз. штодня, апрача сьвяточных дзён. Адміністр. ад 9 да 3.

Надпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты 1 зл. 50 гр. Для заграніцы ўдвая даражэй. Перамена адрэсу 30 гр.

Нязрыхаваныя ў друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукаван. залежыць ад Радакцыі.

Цана абвестак: перад тэкстам 25 грош, сярод тэксту 20 грошы і на 4 стр. 15 гр. за радок петыту ў 1 шпальту

№ 5 — Вільня, Серада 18-га студзеня 1928 г. — Год I

Наш адказ.

На нядаўна адбыўшымся прадвыбарным зьезьдзе Сель-Саюза дэлегаты, прадстаўнікі сярмяжнага працоўнага сялянства, нядвузначна патрэбавалі ад Ярэмічаў, Рагуляў і К-о аб'яднаньня, злучэньня з тым напрамкам беларускага грамадзянства, выявіцелем думак і імкненьняў якога зьяўляецца беларуская радыкальная сялянска-работніцкая прэса. Інакш кажучы дэлегаты працоўнага сялянства дамагаліся ад Ярэмічаў і Рагуляў *пайсьці тым шляхам*, які ўвесь час паказывала і паказывае наша прэса. Што гэта так, а ня інакш, аб гэтым выразна сьведчыць тое прывітаньне, якое атрымаў ад дэлегатаў п. Сабалеўскі, зышоўшы з гэтага шляху, пакінуўшы яго.

Як-жа адносяцца да гэтай ясна-выражанай волі працоўнага сялянства, як выконываюць яе паны Ярэмічы і Рагулі, аб гэтым найбольш яскрава сьведчыць № 5 „Сялянскай Нівы", ня кажучы ўжо аб іншых нумарох гэтай газэткі за час пасьля зьезду ды ня толькі прэса, але і ўчынкі. Замест таго, каб стаць на грунт супольнай барацьбы сялянска-работніцкіх гушчаў усіх нацыянальнасьцяў Польшчы за сялянска-работніцкі ўрад, гэтую перадумову нацыянальнага і сацыяльнага вызваленьня беларускіх працоўных мас, стаць на той шлях, які ўвесь час паказвала і паказывае беларуская радыкальная прэса, як адзіна правідловы, як адзіную запраўдную магчымасьць і заруку правядзеньня аграрнай рэформы бяз выкупу, як запраўдную заруку (гарантыю) задаваленьня ўсіх работніцкіх дамаганьняў, як умову і гарантыю вольнага самаазначаньня народаў і нічым ня спынянага разьвіцьця іх культур, гэтыя паны ня толькі ня сталі ў рады змагароў за сялянска-работніцкі ўрад, ня толькі з'ігнаравалі гэтае пытаньне, ня толькі памінулі яго ў сваей дэклярацыі, але адкрыта сталі ў выбарнай кампаніі ў рады яўных яго праціўнікаў, жыдоўскай і нямецкай буржуазіі ды ўкраінскага мяшчанства.

Ужо гэты факт аб'яднаньня з буржуазіяй яскрава сьведчыць, на колькі паважна трактуюць сельсаюзьнікі свае абяцаньні барацьбы за інтарэсы працоўных. І так замест таго, каб стаць на шлях клясавага змаганьня, яны пайшлі супольна з міжнароднай буржуазіяй у Польшчы. Гэтым яны паказалі, хто яны, з кім, куды і як яны ідуць; гэтым яны паказалі, што ідуць шляхам гучных лёзунгаў да ўгоды сваім старым, бітым шляхам.

Але выразнай пастановы зьезду, вынесенай пад націскам прадстаўнікоў працоўнага сялянства, гэтыя паны проста і выразна з'ігнараваць не пасьмелі. І вось у № 5 „Сялянскай Нівы" ў стацьці „І яшчэ раз" яны выступаюць з прапазіцыяй аб'яднаньня, з прапазіцыяй супольнага фронту, закідаючы нам і прадстаўленаму намі напрамку грамадзкай думкі ...ўгоду.

У чым ўгоду і з кім?—запытае чытач. У прадстаўленай намі грамадзкай думцы супольнай барацьбы працоўных мас усіх нацыянальнасьцяў за сялянска-работніцкі ўрад, у нашай няскрыванай сымпатыі да тых партыяў, будзь то польскай або іншай нацыянальнасьці, якія запраўды вядуць змаганьне за сялянска-работніцкі ўрад, за вызваленьне працоўных,—у гэтым бачаць яны ўгоду. Каб хоць чым небудзь прыкрыць, апраўдаць сваю яўную варожасьць думцы супольнага сялянска-работніцкага фронта працоўных усіх нацыянальнасьцяў, каб хоць чым небудзь апраўдаць у вачох бел. сялянства сваю яўную прыналежнасьць да лягеру міжнароднай буржуазіі ў рамках Польскай Рэспублікі, гэтыя паны ня стыдаюцца яўнай ілжы і абману.

Называючы запраўдных барацьбітаў за сялянска-работніцкі ўрад польскай нацыянальнасьці „кампаніяй Ваявудзкага" (ня лічым гэта абразай для іх — Рэд.), гэтыя лгуны маюць нагласьць вінаваціць іх у „адкрытым змаганьні з беларускім нацыянальным рухам". Мала таго, разьбіцьце Грамады і пасаджаньне ў вастрог кіраўнікоў яе, зробленыя ўрадам польскай буржуазіі *пры актыўнай дапамове ды на радасьць* Ярэмічаў і Рагуляў, гэтыя падлюкі маюць нагласьць ставіць у віну польскаму сялянска-работніцкаму павадыру Ваявудзкаму. Вось да якіх мэтодаў подлай ілжы і абману прыбягаюць гэтыя панкі, каб хоць чым небудзь апраўдаць прыкрыць перад беларускім сялянствам сваю варожасьць да думкі сялянска-работніцкага фронту працоўных усіх нацыянальнасьцяў у Польскай Рэспубліцы ды сваю належнасьць да лягеру міжнароднай буржуазіі. Гэтым, аднак, паночкі, вы нікога не ашукаеце. Народ добра ведае, хто памагаў ураду, польскай буржуазіі граміць Грамаду і хто пхаў людзей у турмы.

Гэтым свайго аблічча, сваей здрадніцкай пазыцыі ня прыкрыеце.

Подлай маной імкненьня беларускіх сялян да супольнага сялянска-работніцкага фронту ня спыніце. Як бачым, замест запраўднага аб'яднаньня, замест уваходу ў адзіны сялянска-работніцкі фронт змаганьня за сялянска-работніцкую ўладу, гэтую ўмову нацыянальнага і сацыяльнага вызваленьня, замест запраўднага выкананьня яснага і выразнага жаданьня беларускага сялянства, выяўленага на зьезьдзе, гэтыя панкі пад сьцягам выкананьня волі сялянства праводзяць і надалей сваю подлую работу разьбіваньня.

Шлях іх, як бачым, не зьмяніўся.

Наадварот! Іх нагласьць дайшла да таго, што навет нам прапануюць стаць на шлях разьбіцьця еднасьці працоўных.

Не паночкі! Не на аб'яднаньне на гэткім шляху клікалі вас дэлегаты.

Успомніце, *як віталі і куды клікалі* яны Сабалеўскага.

На шляху-ж, якім вы ішлі і ідзеце далей, паразуменьня быць ня можа. Гэта шлях маны, здрады і разьбіцьця.

Вось — адказ.

Міжнародныя пасьпехі Польшчы і унутранае палажэньне краю.

У сваей вялікай палітычнай прамове на банкеце „Таварыства Дасьледчыкаў Міжнародных Справаў" польскі міністар заграчічных справаў сьцьвердзіў вялікія пасьпехі Польшчы ў мінулым годзе ў галіне міжнароднай палітыкі; пасьпехі, якія значна ўзмоцнілі вонкавае палажэньне Польшчы ў сьвеце, „паднясьлі яе аўтарытэт сярод іншых дзяржаваў і г. д.

П. Міністар тонка даў зразумець, што ўсё гэта зроблена выключна ўрадам у новых варунках новага рэжыму—узмоцненай выканаўчай улады і фактычнай поўнай адсутнасьці парляманту...

Праўда, у іншых дэмакратычных краёх, якраз наадварот—уся сіла ўраду, асабліва ў справах міжнароднай палітыкі,—у становучай, рашаючай волі народнага прадстаўніцтва, на якое можа абаперціся ўрад у сваей заграгічнай палітыцы...

Але з другога боку, гэтая апора ўраду ў парляманьце трэбуе заўсёды згоды і згоднасьці паміж урадам і парлямантам, трэбуе кантролю ўрадавай палітыкі з боку народнага прадстаўніцтва... А, як ведама, і ў гэтым пануючы ў Польшчы рэжым рашуча разыходзіцца з дэмакратыямі Заходу.

Польскі ўрад амаль што ня ўвесь год працаваў без парляманту, трымаючы апошні толькі ў характары нейкага „канстытуцыйнага прыбору", ці арнамэнту, а ў другое паўгодзьдзе дык навет ня склікаючы яго фактычна цалкам...

Гэткім чынам,—народнае прадстаўніцтва, а праз яго народ (у поўнай меры) былі зусім адсутны ад усялякага ўдзелу ў уплывах на дзяржаўнае жыцьцё Польшчы...

Калі на гэты бясспрэчны факт паглядзець, як на поўную справу, ці дасьлед, ці як кажуць,—„экспэрымэнт", дык ясна, што з гэтага дасьледу трэба зрабіць зусім ясныя вывады, гэты экспэрымэнт бясспрэчна павінен нешта даказаць.

Хто сачыў за заявамі і прамовамі сяброў сучаснага ўраду ў Польшчы, той ведае, што гэты экспэрымэнт быццам якраз плянова і ўмысна робіцца, каб нешта даказаць — так сказаць,—наглядным, навучальным, параўнаўчым спосабам...

Сьпярша ў Польшчы была зроблена спроба парляментарызму, зроблены экспэрымэнт, як кажуць цяпер Сэймаўладзтва. Спроба гэтая прывяла, як даводзяць цяпер—амаль не да катастрофы... Цяпер робіцца—проста—процілежны, адваротны экспэрымэнт — „ўрадаўладзтва". навет зусім бяз Сойму...

Рэзультаты гэтага экспэрымэнту і падлічае цяпер зацікаўленая старана.

Вось дзеля чаго банкетавая прамова п. Міністра замежных спраў мае зусім асаблівае значэньне...

П. Міністар Залескі—поўне-ж—у згодзе з усім урадам марш. Пілсудскага — робіць быццам канчальныя вывады з гэтага экспэрымэнту гадовага ўрадаваньня ў Польшчы бяз Сойму—падлічае рэзультаты гэтай гадовай спробы—у сваей галіне — у галіне міжнароднага становішча Польшчы і яе „вонкавага аўтарытэту і сілы".

Рэзультаты гэтыя, паказвае нам 117 міністар,—надзвычай, нячувана, навет — неспадзевана дадатнія, памысныя, карысныя для Польшчы...

Польскі ўрад зрабіў вельмі многа для консалідацыі Польшчы на міжнародавым груньце. Гэтым, зразумела, дадатна рэклямуюцца і так званыя „ўрадовыя лісты" кандыдатаў... у парлямант... Але вось толькі неяк — шэльмуецца самая ідэя, самая сутнасьць парляманту,—гэтым усім—адкідаецца неяк—самая патрэба, карыснасьць, сэнс самага існаваньня парляманту ў Польшчы...

І трэба сказаць рашуча, што ў значнай меры „прадвыбарная прамова польскага міністра замежных справаў, рэклямуючая ўрад і ўрадавыя лісты для выбараў у парлямант,—падкопывае, кампрамітуе сэнс і патрэбу гэтых—выбараў, даводзячы з фактамі ў руках —па меншай меры—непатрэбнасьць, калі навет ня шкоднасьць самага парляманту ў Польшчы... А ўкосна даводзячы, — што няшкодным будзе ў Польшчы толькі такі парлямант, які будзе толькі „адабрэньнем" сучаснага ўраду... але — і гэта не даводзіць усё-ж—патрэбы выбараў...

Але трэба пaглядзець на справу і крыху глыбей.

Мы ня маем тутака запярэчваць — ані фактаў, ані іх тлумачаньня — у мове п. міністра. Прызнаем навет пасьпехі „беспарляманцкага" польскага ўраду ў галіне вонкавай палітыкі...

Але-ж народна-дзяржаўнае жыцьцё вялікага краю не абмяжоўваецца яго вонкава-палітычнымі актамі і пасьпехамі, якія, як мы ведаем з гісторыі апошніх часоў, — без запраўдных глыбокіх і ўсебаковых пасьпехаў унутры—народнага жыцьця, заўсёды аказваліся нятрывалымі...

Вонкава-палітычная консалідацыя—без консалідацыі ўнутры гаспадарчай, народна-грамадзкай — ня можа ўтрымацца больш-менш доўгі час...

І вось пасьля прыгожай прамовы міністра аб вонкавых трыумфах Польшчы на міжнародным полі—паўстае пытаньне: ці гэтымі аднымі трыумфамі ўжо даказана польская ўрадавая тэза—аб карыснасьці, амаль-што—неабходнасьці для Польшчы беспарляманцкага рэжыму...

Другі прадстаўнік ураду павінен быў бы таксама сьцьвердзіць поўадказныя пасьпехі безпарляманцкай Польшчы і ў галіне — яе гаспадарчага разьвіцьця і дабрабыту, узросту грамадзкай і палітычнай сьвядомасьці і актыўнасьці яе насяленьня, яго ўсялякай арганізаванасьці, яго маральнага, духоўнага ўздыму, без якіх ня можа цяпер ані водны народ, ані водная дзяржава пасьпешна і трывала канкураваць з іншымі на міжнароднай арэне.

Мы ня будзем тутака цалкам адказваць на ўсе паўстаючыя пры гэтым пытаньні і сумлівы...

Укажам толькі—на тыя небясьпекі, якія цягне за сабою, як свае неабходныя наследзтвы,—гэткае безпарляманцкае, безнароднае ўрадаваньне выканаўчай улады, наследзтвы, якія ў сваім далейшым разьвіцьці—могуць прывясьці да скасаваньня ўсіх вонкава палітычных пасьпехаў Польшчы...

Адсунуўшы народ ад учасьця ў жыцьці дзяржавы, кожны ўрад зараз-жа ўпадае ў спакусу—запамінаць аб справе, аб інтарэсах народу...

Дык калі навет можна сьцьвердзіць поўныя пасьпехі польскага ўраду і ў галіне фінансава-гаспадарчай, дык і тут гэтыя пасьпехі—або цалком залежаць ад тое-ж заграніцы, як дадзеная Польшчы пазыка, або абмяжоўваюцца маючымі валадаючымі клясамі, інтарэсы якіх няўхільна робяцца бліжэйшымі да такога ўраду, засьцілаючы ад яго інтарэсы і дабрабыт шырокіх народных масаў... І запраўды-ж—побач з поўнымі пасьпехамі ў галіне фінансаў і ў разьвіцьці прамысловасьці ў Польшчы, як сьцьвярджаюць работніцкія і сялянскія газэты, ідзе ўсьцяж паўнарызацыя шырокіх працоўных масаў...—гэткім чынам—загнаная ў кут, прыкрытая ў ім дыплёматычнымі, міжнароднымі пасьпехамі беспарляманцкага, безнароднага ўрадаваньня, праўда народна-дзяржаўнага жыцьця, вылязае з гэтага кута з іншага боку—пагрозай унутранай катастрофы краю пры ўсіх вонкавых пасьпехах дзяржавы...

Такой адзнакай якраз навет фінансава-гаспадарчага нездароўя Польшчы—навет пры яе фінансава-пазыковых пасьпехах—(як стабілізацыі яе валюты, гарантаванай замежным капіталам, але ня ўнутранымі гаспадарчымі сіламі краю) — зьяўляецца зьявішча ўсьцяж узрастаючай дарагоўлі... Дарагоўля гэта, як разумее кожны, як быццам скасоўвае зьядае зьнізу ўсё тое, што робіцца для фінансава-гаспадарчай стабілізацыі краю ўрадам зьверху...

Дарагоўля, значыць, як быццам — падкопывае самы фундамэнт народна-гаспадарчага, а адсюль і — грамадзка-палітычнага жыцьця краю...

Як бачым, тая „тэза"—аб дасканальных пасьпехах безнароднай і наднароднай улады—ў яе працы на агульную карысьць дзяржавы і тым самым—народу, тэза, якую быццам хоча даказаць сучасны ўрад, рашуча пярэчыць сама сабе з боку зусім неспадзяванага.

Сьцьверджаныя ў газэтах факты ўзросту дарагоўлі — настолькі ўжо награжаюць гаспадарчай і ўсялякай „стабілізацыі" ў краі, што сам урад—усьцяж заяўляе, што будзе весьці рашучую барацьбу з грозным для ўсей яго працы зьявішчам...

Але, як сьцьвярджае „Роботнік", апрача гэтых заяваў, урад ня толькі нічога ня робіць дзеля барацьбы з дарагоўляй, але навет—„сам урад робіць гэтую дарагоўлю". (Robot.11/XII 27г.). Так цьвердзіць і даводзіць з лічбамі і фактамі ў руках газэта—ў цэлым радзе паважных артыкулаў сваіх найлепшых спэцыялістаў, як гр. Зарэмба і інш...

Пасьля ўсяго, што сказана вышэй, гэты факт, сьцьверджаньне работніцкай прэсай, зьяўляецца — ня толькі зразумелым, але і няўхільным...

Факты ўзросту дарагоўлі залішне яркія і жудасныя, нат' на іх і ня зьвернуць увагі... Але, як бачым, апрача гэтай „плятанічнай" бо чамусьці — бяссільнай — увагі, улада, урадуючая без учасьця народу, яго працоўных масаў, нічога зрабіць ня можа...

Мы навет—ня кажам: ня хоча, як цьвердзіць гэта выразна і рашуча ўся польская работніцкая і сялянская апазіцыйная прэса... Ня можа — таму, што „вызваліўшыся" ад сувязі ці ад залежнасьці ад шырокіх народных масаў, якія як ніяк павінны быць прадстаўлены ў парляманьце, улада ў Польшчы зараз-жа папала ў поўную залежнасьць каб не сказаць — у палон ад іншых групаў і клясаў краю — маючых, валадаючых, — эксплёатуючых народныя працоўныя масы..- Бо-ж — нідзе ніколі ня можа існаваць нейкая абсалютна „надклясавая", улада: наадварот — улада павінна апірацца на тыя, ці іншыя клясы насяленьня...

На каго апіраецца сучасная ўлада ў Польшчы, гэтага навет зусім ня ўкрываюць

цяпер яе прыхільнікі... гэта ведама ды від на ўсім...

У заключэньне падамо некалькі фактаў і лічбаў ўзросту дарагоўлі ў Польшчы.

Дарагоўля жыцьця ў Польшчы за апошнія два гады ўзрасла на 54⁰/₀%, гэта значыць — больш як у паўтара раза...

Цэны на прадукты першай патрэбы ў Польшчы ўжо ня толькі дарасьлі да загранічных, так званых „сьветавых“, але на некаторыя тавары і прадукты значна перарасьлі апошнія. Але вось — плата работнікам і іншым працоўнікам (урадоўцам і іншым) — у Польшчы — значна ніжэй, як — усюды за граніцай. А напрыклад — у параўнаньні з Амэрыкай, дык ніжэй амаль ня ў 10 разоў...

Калі ўзрост цэнаў у краі на такія прадукты, як хлеб і інш., будуць узрастаць надалей, дык ясна, што — ад усей „добрай гаспадарчай каньюнктуры“, якая створана ў значнай меры таннасьцяй работніцкіх платаў — у месьце і на вёсцы — пры дарагоўлі прадуктаў — фабрычных і сельска-гаспадарчых — павінен прыйсьці канец...

Які канец, аб гэтым хай добра падумае той урад, які пераконаны ў тым, што — без народу можна рабіць гэты народ шчасьлівым, — трымаючы яго бяз хлеба, але за гэта кормячы пасьпехамі на міжнародным полі...

Францускі фінансіст — аб гаспадарчым дабрабыце Нямеччыны.

У паважнай францускай часопісі ведамы эканаміст Пэркель дае абраз гаспадарчага стану Нямеччыны.

Пасьпехі Нямеччыны ў гаспадарчай адбудове краю ў 1927 г. францускі эканаміст называе папросту—патворнымі..

Прадукцыйная здольнасьць мэталургічнай, хімічнай, вугальнай і інш. галінаў прамысловасьці—перавышала значна даваенную роўню. Тарговы абарот краю з замежнымі рынкамі—усьцяж узрастаў без перарыву. Бюджэтныя даходы далі паўмільярда марак (залатых) перавышкі. Безрабоцьце — зьменшылася напалову—ў параўнаньні з 1926 г. Валюта стабілізавана канчальна, маючы залатое пакрыцьце, значна перавышаючае норму.

Побач з значнымі дыплёматычнымі пасьпехамі, Нямеччына заключыла ў мінулым годзе цэлы сьцяг таргових трактатаў, адчыняючых для яе прамысловых тавараў замежныя рынкі. Але прамысловы ўрост Нямеччыны расьце так хутка, што і цяпер усьцяж нямецкая дыплёматыя і торговая агентура заняты справай—пашырэньня сеці гаспадарчых трактатаў Нямеччыны з іншымі краямі.

Гэтым, як ведама, і тлумачыцца ў значнай меры тая хуткасьць, з якой немцы пайшлі на паразуменьне з Польшчай, касуючы стан „гаспадарчай вайны“ з ей, існаваўшы амаль ня тры гады...

З свайго боку, Польшча таксама „выказала шмат добрай волі“—асабліва пад рашучым націскам амэрыканскага капіталу, які—ад гэтага эканамічнага паразуменьня Польшчы з Нямеччынай—узалежніў сваю пазыку польскаму ўраду...

Як ведама, дальназоркія немцы згары абмысьлілі ўсю сваю акцыю адносна Польшчы. Яны здабылі вялізарныя пазыкі ў Амэрыцы, якія ўлажылі ў разбудову сваей прамысловасьці. А цяпер—ведама-ж — самі амэрыканскія капіталісты, улажыўшыя свае капіталы ў нямецкую прамысловасьць, заінтарэсаваны ў тым, каб яна давала найвялікшыя зыскі... А дзеля гэтага—сама Амэрыка—націскам свайго капіталу на іншыя дзяржавы—здабывае для Нямеччыны патрэбныя для далейшага ўзросту нямецкай прамысловай сілы замежныя рынкі... Гэткім чынам—Нямеччына робіцца як-быццам „эўрапэйскай філіяй“ („дачкой“—аддзелам, — як цяпер кажуць, „экспазытурай“) амэрыканскага капіталу“...

Сілу гэтага націску Амэрыкі на Польшчу лёгка ўгледзіць—у той дзіўнай, нячуванай дагэтуль у Польшчы,—уступлівасьці, з якой польскі ўрад ідзе на ўсе дамаганьні нямецкага ўраду—каб толькі — давясьці да памыснага скутку — „прадбачаны амэрыканскімі капіталістамі“—таргові трактат з Нямеччынай.

Апошняя тэлеграма кажа, што Польшча—пасьля паразуменьня ў „палітычных варунках“ трактату — згадзілася ўжо і на апошняе чыста гаспадарчае трэбаваньне з боку нямецкага ўраду—на так званую „валярызацыю мытаў“, ці аблічэньне іх у залатых злотых.

Гэтую „лагоднасьць ды пагоднасьць“ адносна да Нямеччыны асабліва заманіфэставаў польскі міністар загран. спраў Залескі—ў сваей апошняй вялікай палітычнай прамове-экспозэ — на банкеце „Таварыства дасьледчыкаў Міжнародавых справаў“ у Варшаве.

Калі параўнаваць, што казаў, як амаль не пагражаў Нямеччыне той самы міністар Залескі каля году назад у сваім экспозэ ў Сойме, дык цяперашняя яго прамова выдаецца папросту—„цудоўнай“...

Выбарная хроніка.

Перадчасная пацеха...

Консалідацыя польскіх буржуазных сілаў пад штандарам м. Пілсудскага ўрастае—як цьвердзіць польская буржуазная прэса. З гэтых вывадаў яна вельмі цешыцца.

І сапраўды, што да польскай правіцы—дык урадавы кірунак Пілсудскага карыстаецца вялікім пасьпехам. У Пазнаншчыне і на Памор'ю стварылася каталіцка-нацыянальная гаспадарчая ўнія, у якую ўвайшлі кансэрватысты (манархісты), цэхі рамесьнікаў, мяшчанская сярэдняя кляса і Саюз „Маладая Польшча“. Унія гэта хоча абаперціся на супрацоўніцтва з урадам Пілсудскага. Такім чынам эндэцыя асталася ў Пазнаншчыне асірацелай і, відаць, вялікага пасьпеху мець ня будзе.

У каранной Польшчы і ў Заходняй Галіцыі правіца, што стаіць ў апазіцыі да ўраду Пілсудскага, разьбілася на два лягеры: „Польскі Каталіцкі блёк“, які склалі Пяст і Хадэцыя і Каталіцка — нацыянальны Камітэт—з эндэцыі.

У Вільні трэба спадзявацца, што эндэцыя і хадэцыя пойдуць разам і пэўне-ж будуць меціць папулярнасьць сярод віленскіх дэвотак. Затое, трэба думаць, што ў іншых акругах на нашых землях хадэцыя і эндэцыя ня будуць выстаўляць сваіх сьпіскаў, уступаючы месца іншым польскім сьпіскам з пад сьцягу Пілсудскага, бо пабаяцца нападкаў усіх палякоў за разьбіваньне адзінага польскага фронту на так небясьпечным мейсцы, як нашы землі, дзе 90⁰/₀ складаюць беларусы.

Тры цікавыя вывады вынікаюць са склаўшайся перадвыбарнай сітуацыі ў Польшчы:

1. Урад Пілсудскага сансалідуе ўсе сілы і з правіцы і з лявіцы, якія толькі могуць з ім даразумецца—пачынаючы манархістамі і канчаючы некаторымі „сацыялістычнымі“ адламамі. Консалідацыя гэта робіцца або ўцягваньнем розных групіровак ад манархістаў да „сацыялістаў“ у „Беспартыйны блёк супрацоўніцтва з ўрадам“, або паразуменьнем з рознымі палітычнымі групіроўкамі, захоўваючы іх імя і самастойнасьць працы, шляхам забясьпечаньня падтрыманьня ўраду Пілсудскага. Кампраміс часамі ідзе навет так далёка, што „Беспартыйны блёк супрацоўніцтва з урадам“ уступае месце гэтым групіроўкам, абы толькі не разьбіваць галасоў. Так у Пазнаншчыне „Беспартыйны блёк супрацоўніцтва з урадам уступіў месца „Каталіцка-нацыянальнай гаспадарчай уніі“.

2. Разьбівае ўсе проці ўрадавыя партыі, як толькі можа і дзе толькі можа. У Пазнаншчыне, як мы бачылі, эндэцыя засталася адасобленай, дзякуючы ўступкам Каталіцка-нацыян. уніі, а на нашых землях тая-ж эндэцыя засталася выпертай на аснове чыста польска нацыянальных мамэнтаў.

3. Стараецца захаваць за ўсякую цану еднасьць ў Заходняй Беларусі і ў Усходняй Галіцыі. Гэтага прынцыпу трымаюцца навет правыя польскія партыі, апазыцыйна настроеныя да ўраду Пілсудскага. Тут, бачыце, малыя надзеі на значны лік галасоў на польска буржуазныя сьпіскі. Дык разьбівацца ня прыходзіцца. Затое з вялікай радасьцю вітае, падтрымоўвае ды стварае разьбіцьце ды дэзар'ентацыю ў лягеры працоўным польскай буржуазіі. Яна вельмі цешыцца, што ў беларусаў паўстала каля 10 розных палітычных угрупаваньняў, бо спадзяецца, што галасы беларускіх працоўных масаў разаб'юцца на 10 роўных частак і тады ясна, на чым баку выйгрыш. Частку-б скарыстала польская буржуазія з агульнага разьбіцьця, частку б—атрымалі „бєлорусы“ і „białorusini“ і толькі невялікую частку запраўдны сьпісак беларускіх сялянска работн. масаў. Але польская прэса вельмі памыляецца, бо шмат каго пераацэнівае і шмат каго не дацэнівае. Яна верыць у тое, што „паважную“ колькасьць галасоў атрымае банкрот Паўлюкевіч і панок Умястоўскі і думае, што такія здраднікі беларускага працоўнага люду, як Ярэміч і Рагуля разам з хрышчонымі праваслаўнымі і каталікамі здабудуць нешта. Навет спадзяецца, што й чарнасоценцы ў асобе Р. Н. О. знойдуць сабе прыхільнікаў.

Ну, але калі будаваць такія надзеі, дык можна прысьці да вываду, што Беларускі працоўны люд і ня думае праводзіць у Сойм сваіх прадстаўнікоў.

Толькі—не забывайце панкі з польскае прэсы, што Беларускі працоўны народ вырас у працягу апошніх некалькіх год у вялікага, сьвядомага нацыянальна і сацыяльна гіганта-волата, які скіне ўсякіх прыблудаў, спэкулянтаў і здраднікаў, як непатрэбную гніль з свайго здаровага маладога арганізму і, аддаючы голас за свой сьпісак працоўных — выбярэ адпавядаючы яму лік сапраўдных сваіх прадстаўнікоў-абаронцаў, а ўсе разнабоі, аб якім так мараць розныя панкі і паўпанкі, пойдуць міма яго, не зачапляючы яго навет.

Невядома таксама, што яшчэ будзе з польскай лявіцай. Тая-ж польская буржуазная прэса цешыцца з разьбіцьця сярод п. лявіцы, але толькі выбары пакажуць, за кім ідзе польскі працоўны люд,

Дык перадчасная пацеха польскай буржуазіі скарэй за ўсё разьвеецца, як вяснавы туман, разам з вынікамі выбараў.

Але дзеля гэтага неабходна актыўнасьць і консолідацыя пры выбарах працоўных мас, трэба каб кожны працоўны галасаваў за сваю лісту, на якой будуць выстаўлены вядомыя барацьбіты за яго лепшую долю. Трэба, каб самі выбаршчыкі ўмелі з'арыентавацца і не разьбівалі сваіх галасоў надарма.

Тады ня страшны будуць нам пагрозы консолідацыі ў буржуазным лягеры, а пацехі розных панкоў акажуцца прадчаснымі.

Новыя дзяржаўныя сьпіскі.

З чародных нумароў дзяржаўных сьпіскаў кандыдатаў на паслоў ужо паданы: № 7, зложаны N. P. R. (народная работніцкая партыя), № 8 „Сільроб“ (Украінскі сялянска-работніцкі саюз). Нумар 9 выкідаецца згодна з Ордынацыяй выбарчай, каб ня зьмешываць 9 з 6. № 10 атрымала „Stronnictwo Chłopskie“.

Ліцытацыя мандатаў у блёку меншасьцяў.

У свой час мы пісалі, што ў блёку меншасьцяў жыды пастанавілі, каб кожны кандыдат на пасла ўнёс 3000 зл. на справу выбараў. Дык да гэтага часу знайшлося 14 кандыдатаў, якія згаджаюцца ўнясьці навет па 6000 зл. Трэба спадзявацца, што пры наплыве кандыдатаў цана на мандаты ў блёку меншасьцяў яшчэ павысіцца.

P. P. S. закідае ўжо сваю сець у Вільні.

У суботу ППС чуць не закідалі ўсю Вільню сваімі агітацыйнымі лісткамі, прыбываючы на мітынг, які меў адбыцца ў нядзелю ў кіне „Гэліос“. Банкрутуючая ППС шукае сабе прыхільнікаў навет у Вільні, але-ж вядома, якую здрадніцкую лінію ў адносінах да працоўных яна вяла ў мінулым Сойме. Дык, мусіць, ня ўдасца абдурыць пэпээсам віленскіх работнікаў.

Адв. С. Міцкевіч яшчэ раз хоча папрабаваць.

Пры выбарах у 1922 г. Адв. Міцкевіч выступаў са сваім асобным сьпіскам „Адраджэньне“. Акцыя не ўдалася, мандату Міцкевіч не атрымаў. Цяпер хоча спрабаваць другі раз свайго шчасьця, бо зноў выступае пад штандарам „Адраджэньне“.

У блёку меншасьцяў жыды не задаволены Ярэмічам і ня хочуць яму больш даваць грошы.

Справа ў тым, што Ярэміч спадзяваўся і на грошы жыдоўскай буржуазіі, і як піша віленская прэса, першая частка грошы была выплачана Ярэмічу. Але жыдоўская буржуазія глядзіць на рэчы рэальна: далі грошы, але-ж трэба паглядзець, каго Ярэміч мае заплячыма. І вось на сельсаюзьніцкім зьездзе Ярэміч хацеў паказаць сілу, на якую ён апіраецца. Зьезд вышаў няўдалы. Скандалы, грамадаўскія настроі... і іншыя рэчы не спадабаліся жыдоўскай буржуазіі. Яны ацанілі Ярэміча з яго ўплывамі і прышлі да вываду, што тавар ня жаўны. А раз так — дык купляць такога тавару ня варта, сказалі сабе, і не далі больш грошы. Кажуць, што Ярэміч дастаў вялікіх „згрызот“ з гэтай прычыны, галава яму баліць увесь час, навет кампрэсы не памагаюць і што надта ён захудзеў пасьля гэтага.

Расейскія чарнасоценцы з Р. Н. О. адракліся выступаць у Віленскім вокрузе.

Відаць, няўдалы мітынг у салі Крэнгеля паказаў ім сапраўдную арыентацыю. Трэба спадзявацца, што і ў іншых акругах лёс іх вызначыць такі самы шлях.

Ну і кумпанія!

Старшыня жыдоўскае гміны ў Беластоку п. А. Тыкцін перадаў прадстаўнікам беспартыйнага блёку супрацоўніцтва з урадам, што да гэтага блёку далучаюцца жыдоўскія ортодоксы, Агуда і саюз уласьнікаў, ці лепей сказаць, камянічнікі.

Туды ім і дарога...

І яны спадзяюцца.

У Берасьці 11 і 12 студзеня адбылося паседжаньне Галоўнае Рады Рускага Народнага Аб'яднаньня, на якім ухвалілі выставіць у Сойм і Сэнат свой расейскі сьпісак у надзеі, што за яго будуць галасаваць ня толькі расейцы, але навет.... беларусы і ўкраінцы.

Ну што-ж, няхай спадзяюцца: надзея— матка дурных.

Абшарнікі падтрымоўваюць урад марш. Пілсудскага.

16 студзеня адбыўся зьезд абшарнікаў крэсовых, на якім яны ўхвалілі далучыцца да беспартыйнага блёку супрацоўніцтва з урадам, калі блёк гэты выставіць абшарніцкія кандыдатуры ў Віленскім, Лідзкім і Сьвянцянскім выбарных вокругах.

Камуністычны мітынг у Кракаве.

15 гэтага студзеня ў Кракаве адбыўся мітынг лявіцы ППС, Польскай Камуністычнай Партыі і Саюзу Камуністычнай Моладзі. Пад час прамоваў лявіцовых аратараў ППС згоднікі перашкаджалі ім гаварыць, калі-ж, ня гледзячы на гэта, мітынг цягнуўся далей, зачата бойка, у выніку якое 22 асобы на мітынгу былі арыштаваны.

Як відаць, партыя ППС вельмі добра сябе чуе пад асlонаю паліцэйскіх мундуроў.

Не пашэньціла.

У Ліпіне 14/І адбыўся зьезд дэлегатаў „mężów zaufania“ Вызваленцаў Влацлаўскага выбарнага вокругу, з удзелам б. пасла Лыпацэвіча, які дамагаўся, каб яго выставілі на лісту першым кандыдатам, але зьезд адкінуў гэтую прапазіцыю і ня прыйшоў ні да якіх вынікаў.

Бедны п. Лыпацэвіч чэша цяпер сваю бедную галоўку.

Ня могуць пагадзіцца.

14/І у Любартаве адбыўся зьезд Вызваленцаў Любартаўскага выбарнага вокругу дзеля выбару кандыдатаў. Але з прычыны таго, што ў паслы з вызваленцаў палезла так шмат канкуруючых паміж сабою кандыдатаў, бо аж 15 асоб на першае мейсца, зьезд скончыўся нічым.

Палітычная хроніка.

У Польшчы.

Вялізарнай важнасьці рэформы—шляхом дэкрэту...

Газэты паведамляюць, што ў тых днях мае быць выданы дэкрэт у справе вялізарнай важнасьці адміністрацыйных рэформаў у Рэспубліцы. Дэкрэт мае — перагледзець адміністрацыйны падзел Польшчы на ваяводзтвы, паветы, гміны;—правясьці „аб'яднаньне“ (зн. зап.) адміністрац. уладаў і таксама—прадбачаную Канстытуцыяй дэцэнтралізацыю ўладаў—побач з стварэньнем асобных адміністрацыйна-судовых установаў — для кантролю законнасьці наступаньня адміністрацыі.

Праўда, у Канстытуцыі прадбачана яшчэ і тое, што—ўсе гэта павінен і мае права зрабіць толькі Сойм...

Суд над камуністамі.

Люблінскі Акружны Суд за прыналежнасьць да К.П.П. па І ч. 102 арт. прыгаварыў Зыгмунта Туркоўскага на 2 гады, а Боруха Кохмана на 4 гады катаргі. Кохман сустрэў прыгавар словамі: „Няхай жыве камунізм, прэч з фашызмам“.

Заграніцай.

Работнікі СССР далі пазыку ў паўмільёна рублёў англійскім вуглякопам.

У пачатку новага году Цэнтральны Камітэт Прафэс. Саюзаў СССР пераслаў праз англійскія банкі паўмільёна рублёў, як пазыку англійскім гарнякам.

Радавы ўрад таксама мае—апублікаваць дакуманты аб англійскай агентуры ў Кітаі.

Камісарыят заграніч[н]ых спраў заявіў, што у хуткім часе мае апублікаваць рад дакумантаў, якія сьцьвярджаюць, што ўвесь сучасны проці-радавы рух у Кітаі арганізаваны на англійскія грошы. Дакуманты падаюць цэлы сьпісак кітайскіх генаралаў, якія знаходзяцца стала—„на службе і на пэнсыі“ англійскага ўраду. Радавы ўрад падасьць точныя лічбы атрымліваных пэнсыяў.

Англійская дывэрсыя на Каўказе.

Як ведама, пасьля паразуменьня паміж турэцкім і англійскім ўрадамі ў справе Мосульскай нафты, адносіны між Турцыяй і Радамі значна папсаваліся. Дык англійская агентура мае магчымасьць з значнай вольнасьцяй працаваць на шкоду СССР на радава-турэцкай граніцы. З Масквы пішуць, што ў Закаўказьзі страшэнна павялічыўся—сярод так-званых „адзэйрбэйджанцаў“ (каўказкіх туркаў, ці „татараў“-мусульман)—проці-радавы рух, страшэнна павялічылася проці-радавая прапаганда.

Удоўж усяго прыгранічча раскідаюцца пракламацыі, якія прадказываюць хуткі канец бальшавіцкай улады, чым заклікаюць скарыстаць—дзеля адарваньня ўсяго Каўказу ад СССР і — далучэньня яго да Турцыі... Ясна, што тутака працуе англійская рука, якая хоча адцягнуць сюды ўвагу радавага ўраду, скіраваную, здаецца, пільна на англійскую Індыю.

Радава-францускія стасункі.

Як цьвердзяць маскоўскія карэспандэнты заграніч[н]ых газэтаў, радавы ўрад пастанавіў рашуча—скрануць з мёртвага пункту замёршыя свае стасункі з Францыяй. Дзеля гэтага радавы ўрад сьпешна апрацоўвае праграму новых перагавораў з Францыяй, якія мае асабіста распачаць новы пасол СССР у Парыжу Доўгалеўскі. Як толькі праграма будзе апрацавана, зараз-жа пасол паедзе на свае месца. Радавы ўрад прыдае ў сучасны мамэнт асаблівую важнасьць канчальнаму паразуменьню з Францыяй. Аднак-жа ізноў на перашкодзе стаіць, як стаяла, — справа перадваенных даўгоў царскага ўраду, якія, як ведама, прынцыпова ануляваны расейскай рэвалюцыяй...

Трэба думаць, што радавы ўрад неяк пачакае—новых выбараў у Францыі, якія могуць даць больш згаворлівы ўрад... А датаго-ж—і... перагляду „пляну Доўса“ (ў справе сплаты адшкадаваньняў), які значна зьменшыўшы ўплыў нямецкага золата ў францускія касы, таксама павінен зрабіць больш уступлівым францускі ўрад, — якому яшчэ больш, як цяпер, патрэбны будуць радавыя грошы...

У справе зьмены канстытуцыі ў Літве.

Як ведама, Вальдэмарас хоча шпаркім тэмпам правясьці важныя зьмены ў літоўскай канстытуцыі — ў модным цяпер у вусіх фашызаваных дзяржавах — напрамку „манархізацыі выканаўчай улады“, ці прасьцей—улады прэзыдэнта.

Але, каб зрабіць гэтую непапулярную ў дэмакратычнай Літве рэформу, Вальдэмарас у свой праект пераробкі канстытуцыі ўклю-

чыў і вельмі папулярны лёзунг—Вільні, як сталіцы Літвы. — Гэткі параграф мае быць уведзены ў новую канстытуцыю, якую трэба будзе—ў часе народнага галасаваньня—прыняць, або адкінуць цалком... Вальдэмарас абмысьліў усе вельмі хітра: ведама-ж літоўскі народ—не адкіне канстытуцыі, дзе сказана, што Вільня,—гэта — сталіца Літвы... А значыць побач з гэтым працкочыць у канстытуцыю і... манархізацыя прэзыдэнцкай улады ў зьвязку з маючымі распачацца перагаворамі з Польшчай.—Вальдэмарас хоча сьпешна прапхнуць праект новай канстытуцыі... Але ўсе партыі —проці гэтага праекту... Дык „усенароднае галасаваньне“ можа даць непажаданыя вынікі...

Тады ў Вальдэмараса зьявілася думка—„прапхнуць“ канстытуцыю шляхом дэкрэту... Але-ж тады, з другога боку, канстытуцыя, а з ёй і параграф аб Вільні — ня будуць мець такой сілы народнага выяўленьня волі, які патрэбны Вальдэмарасу — для яго палітычнай ігры з Польшчай...

Апошняя тэлеграма кажа, быццам Вальдэмарас ізноў заявіў, што новая канстытуцыя мае быць хутка праведзена і — шляхом усенароднага галасаваньня... Ці гэта значыць, што ён дабіўся паразуменьня з апазіцыяй, ня ведама.

Вэнгерская жандармэрыя хавае „сакрэт“ ваеннай кантрабанды.

Чэшская прэса з абурэньнем сьцьвярджае, што вэнгерскі ўрад робіць усё, каб зьмясьці сьляды прыхаванай на мейсцы ваеннай кантрабанды—з Італіі ў Вэнгрыю праз Аўстрыю.

Як ведама, выпадкам у тонэлю Сэн-Готардт зацікавіліся ўсе дзяржавы—як урады таксама і прэса. На мейсца з'ехалася шмат карэспандэнтаў найпаважнейшых газэтаў Эўропы і Амэрыкі. Але вэнгерская жандармэрыя хутка „зрабіла парадак“: яна запрасіла найбольш „цікаўных“ карэспандэнтаў на мясцовы пастарунак, „збадала“ іх і—парадзіла ім — чым хутчэй выехаць вон, прыгразіўшы інакш — арыштам. А тых карэспандэнтаў, якія паехалі ў сталіцу, каб там „разьнюхаць“ справу, запрасіў да сябе сам шэф сталічнай паліцыі дый загадаў ім усім сядзець сьмірна, датаго-ж — штодзенна „мальдавацца“ ў цыркулах, прыгразіўшы далейшымі рэпрэсіямі. Чэшскія сацыял-дэмакраты ўносяць у гэтай справе інтэрпэляцыю ў Сойм.

Новыя пляны амэрыканскага марскога міністра ў справе — разбудовы амэрыканскага флёту.

Сэкрэтар па марскім справам Вільбур прадставіў марской камісіі парляманту новы праект разбудовы амэрыканскага ваеннага флёту. Праект прадбачыць будову — у працягу бліжэйшых 5 гадоў 25 вялікіх крэйсэраў навейшага тыпу, 32 падводных лодак, 9 контр-мінаносак і 5 плываючых „партоў для аэрапляпаў“. Усё гэта — разам з існуючымі ўжо 8 вялікшымі крэйсэрамі і 10 меншымі — створыць крэйсэрскую эскадру Злучаных Штатаў сілаю ў 43 навейшага тыпу баявых адзінак.

Міністар заявіў што, эрэалізаваньне гэтай праграмы — канешна з пагляду на патрэбу аховы замежнага гандлю Штатаў.

Новыя марскія збраеньні, дадаў (сьмяючыся ў кулак...) амэрыканскі міністар, зусім не супярэчаць пастановам Вашынгтонскай Канфэрэнцыі (ў справе... абмяжаваньня збраеньняў на моры), а дзеля таго — ніхто (чытай: Англія) ня можа закінуць Злучаным Штатам, быццам яны будуюць крэйсэры—для зраўнаньня сваіх марскіх збраеньняў з іншымі дзяржавамі (чытай: Англіяй), або—можа—перавышэньня гэтых сілаў.

Праўда — Вашынгтонская Канфэрэнцыя пастанавіла абавязковыя лічбы — толькі для браняносцаў, а справа крэйсэраў была адложана тады напасьля і разглядалася каля трох месяцаў на Жэнэўскай Канфэрэнцыі, якая была сарвана Англіяй. Англія тады не згадзілася, каб адносна да крэсэраў устанавіць тую-ж самую роўнасьць з Амэрыкай, якая была прыната ў Вашынгтоне адносна да браняносцаў. На гэтую адмову Англіі цяпер і адказвае Амэрыка, за якой — ня ўгнацца значна зглеўшай Англіі.

Распачацьце польска-нямецкіх перагавораў у Варшаве.

13 студзеня прыбыла ў Варшаву нямецкая дэлегацыя — для перагавораў у справе заключэньня гандлёвай умовы. На чале дэлегацыі стаіць, як ведама — мін. Гэрмэс...

Як ведама, Гэрмэс, гэта быў у старажытных грэкаў „бог гандлю“. Дык, відаць— з боку ды на карысьць немцаў запраўды-ж будзе ўкладаць гаспадарчыя ле стасункі з Польшчай—сам бог прамысловасьці і гандлю.

Апраўданьне ўсіх учасьнікаў ліпнявай рэвалюцыі ў Вене.

Суд прысяжных апраўдаў усіх абвінавачаных у ўчасьці ў ліпнявай рэвалюцыі ў Вене (Аўстрыя). Гэта быў ужо апошні працэс з цэлага раду падобных. Усіх апраўданых зараз-жа звольнена на свабоду.

Францускі дэлегат у Лізе Нацыяў згаджаецца на скасаваньне акупацыі ў Надрэніі.

Дэлегат Францыі ў Лізе нацыяў Поль Бонкур заявіў журналістам, што трэба прызнаць справядлівым звальненьне Надрэніі ад акупацыі. Але замест гэтага Нямеччына павінна згадзіцца на якуюсь іншую гарантыю на карысьць бясьпечнасьці Францыі. Такой гарантыяй мог бы быць—міжнародавы кантроль здэмілітарызаванага (ачышчанага ад усяго ваеннага: войскаў, крэпасьцяў, склаў аружжа і г. п.) абшару ўдоўж Рэйну. Кантроль быў-бы арганізаваны Лігай Нацыяў. Немцы павінны згадзіцца на гэта — бо-ж і самі нямецкія дэлегаты прымалі б учасьце ў кантрольнай камісіі.

У кожным разе—характарная азнака часу.—Той самы „ўрадавы сацыяліст“ Поль Бонкур, які яшчэ ўлетку—поруч з бэльгійскім міністрам граміў немцаў за „збраеньні“ дый трэбаваў асаблівага над імі нагляду, цяпер „згаджаецца“ на скасаваньне акупацыі...

Недарма-ж—амаль ня ўся француская прэса—у сваіх навагодніх аглядах—прадбачыла скасаваньне акупацыі—ужо ў гэтым — Новым годзе...

Ваенная рэформа ў Ірляндыі.

Ірляндскі ўрад унёс у парлямант праект—рашучых зьменаў у лічбе і арганізацыі краёвай арміі. Армію пастаноўлена зьменшыць да мінімуму (найменшай лічбы) — у 4000 жаўнераў...

Чынная служба ў войску будзе трываць толькі 1-3 месяцы; пабыт у рэзэрве—6 гатоў —у веку ад 18 да 34. Рэшта патрэбнай для падтрыманьня парадку ў краі арміі будзе рэкрутавацца з ахвотнікаў — у мясцовыя вайсковыя фармацыі, у якіх будзе ўсяго—ня больш, як 12.000 жаўняроў. Гэткім чынам значна зьменшацца кошты ўтрыманьня арміі, а імена—з 2 мільён. фунтаў (10 мільён. даляраў)—да паўтара мільёна. Шчасьлівы край, які—дзякуючы свайму палажэньню на востраве і сваёй мірнай палітыцы — можа не перашкаджаць сваім грамадзянам—займацца прадукцыйнай працай...

Дэманстрацыйныя—проці-англійскія — маніфэстацыі ў чэсьць афганскага эміра ў Індыі.

Як ведама, афганскі эмір (кароль) з сям'ёй выехаў з краю—у падарожу навакол сьвету—сябе паказаць ды на людзей наглядзець. Едучы ў Эўропу, дзе ён цяпер аглядае яе цуды ды дзівы, эмір Аман-Улла заехаў у Індыю. І вось—дзіўная рэч—яго праезд праз усю Індыю—да самага Бомбэю—ператварыўся ў адну спляшную дэманстрацыю індыйскага нацыяналізму, скіраваную проці ўлады англійскіх захватчыкаў. Нязьлічаны сьцяг розных нацыянальных—індускіх і магамэтанскіх—арганізацыяў захоплена віталі афганскага караля, як галаву вольнага (ад чужаземнага—англійскага—іга)народа... Адказываючы на гэтыя прывітаньні, афганскі кароль казаў—аб роўнасьці ўсіх народаў, аб іх праве на самаазначэньне і вольнае гаспадараваньне сваім лёсам, аб небходнасьці — злучэньня ўсіх народаў у адзіную сям'ю, а —участцы—злучэньне Індыі з Афганістанам, які ўжо здабыў сабе волю і незалежнасьць... У некаторых местах маніфэстацыі зьбіралі да паўмільёна людзей...

Цікаўна, што і тутака, як мы ўжо адзначалі,—індусы злучыліся ў адно з сваімі нядаўнімі сьмяротнымі ворагамі (нацкаванымі англійскай правакацыяй)— магамэтанамі.

Англійскі віцэ-кароль—„з прычыны хваробы“—усьцяж быў адсутным ў часе ўсіх гэтых урачыстасьцяў, якія гэткім чынам былі—чыста народнымі. Тое-ж рабілі — раптам „захварэўшыя“ ўсе прадстаўнікі англійскіх уладаў у Індыі. Толькі ў Бамбэі англійскі губэрнатар прыняў учасьце — у пажагнальным банкеце ў чэсьць караля — радуючыся, відаць, што—пазбыліся нарэшце непажаданага госьця.

Прэса адзначае, што афганскі кароль зьдзівіў усіх—сьмеласьцяй і шчырым дэмакратычным зьместам сваіх прамоваў, кажучы паўсюдых—аб небходнасьці—шырокіх дэмакратычных рэформаў на карысьць масаў працоўнага народу...

Недарма, відаць, прайшоў ён школу ў сябе ў краі, у якім усьцяж крыжуюцца ўплывы—радавыя з англійскімі...

Замах на „прэзыдэнта“ Нікарагуа.

На пасаджанага амэрыканскай буржуазіяй прэзыдэнта ген. Дыяза ў сталіцы Нікарагуа — Манагуа зроблены сярод белага дня зухвалы замах. Калі прэзыдэнт ехаў на аўтамабілі, цэлы атрад чакаўшых яго замахоўцаў, заняў упапярэч вуліцу, каб затрымаць аўто. Але, дзякуючы шофэру, аўтамабіль праскачыў праз „ланцуг“... У дагонку прэзыдэнту пушчана добрая пачка куляў, але— бяз скутку. Паднятая на ногі паліцыя ня здолела схапіць замахоўцаў.

Дыпляматычны шантаж і бандытызм фашыстаўскіх павадыроў.

Да чаго абнаглелі італьянскія фашысты ў стасунку да амаль не стэрарызаванай Мусоліні Францыі, даводзяць заявы, зробленыя адным з павадыроў фашызму—аднэй з найбольш папулярных францускіх газэтаў.

Гэты бліжэйшы таварыш Мусоліні заявіў — ня больш—ня менш, што—калі Францыя хоча, каб Італія... загарантавала бясьпечнасьць Францыі, тады яна павінна—аддаць пад выключныя ўплывы (чытай: захват) тыя каляніяльныя абшары на Усходзе Сяродземнага мора Сірыю, якую Францыя „атрымала“ ад... Лігі Нацыяў — „пад мандат“, дый дзе Францыя ўжо распараджаецца — зусім, як у сябе дома... Тады Італія абяцае... падарыць Францыі свой саюз, які будзе гарантаваць Францыю — ад нападу з боку Нямеччыны...

Трэба дадаць, што зусім нядаўна Італія паразумелася цалком з Нямеччынай, якой таксама — за пэўныя рэчы — загарантавала падтрыманьне — проці Францыі, а перадусім — у справе скасаваньня акупацыі, якая ў значнай меры дзеля гэтага рашуча скранута з мейсца...

Нямецкая прэса слушна называе гэтыя шантажна бандыцкія „прапазіцыі“ італьянскага фашызму — сэнсацыяй, дадаючы, што такія прапазіцыі найвыдатнейшага фашыста зроблены бяз сумліву — з даручэньня самога Мусоліні.

Падрыхтоўка да сэсіі „Камітэту Бясьпечнасьці“.

Як ведама, 26 студзеня мае сабрацца ў Празе выбраны на паседжаньні „Падрыхтаваўчай Камісіі ў справе разбраеньня“ — „Камітэт Бясьпечнасьці“. Камітэт мае высьветліць і апрацаваць—тыя варункі, якія неабходны для—арганізацыі сусьветнай бясьпечнасьці—проці вайны і нападаў.

Камітэт ужо пачаў атрымліваць ад розных дзяржаваў іх „прапазіцыі“ і праекты. Атрыманы суадказны мэмарыял і ад англійскага ўраду, у якім той—пацьвярджае яшчэ раз адмову з боку Англіі—даць дадаткавую гарантыю для тэрыторыяльнага ладу дзяржаўных граніцаў у Эўропе. Англія згаджаецца толькі падпісаць супольны дагавор — аб звароце ў Гаагскі Міжнародавы Трыбунал — у разе спрэчных праўных справаў, аднак-жа —з засьцярогай, выключаючы спорныя справы паміж саюзнымі дзяржавамі (дамініямі) Брытанскай Імпэрыі.

Новы латвійскі ўрад.

Пасьля доўгіх перагавораў удалося латвійскаму Сойму зладзіць новы ўрад—цэнтра-правы. Прэм'ерам габінэту зьяўляецца павадыр „дэмакратычнага цэнтру“, пасол Юрашэўскі. У бліжэйшыя дні новы ўрад выступіць з дэкларацыяй у Сойме. Новы ўрад мае парляманцкую большасьць у некалькі галасоў. Дык—можна думаць, што будзе яшчэ менш трывалы, як папярэдні, — бо-ж можа разваліцца па любой больш менш важнай справе ў Сойме. Новаму ўраду прыйдзецца першым чынам высьветліць свае становішча ў справе трактату з Радамі... Але якраз—на гэтай пякучай справе лягчэй усяго можа разьбіцца ўрадавая большасьць у парляманьце...

У справе перагавораў паміж Польшчай і Літвой. Польская нота Коўне ў справе перагавораў.

Пасьля ведамай нам „гутаркі“ Вальдэмараса з прадстаўніком „ПАТ“-а, у якой літоўскі прэм'ер заявіў, што ён — „чакае начыну з польскага боку“, — польскі ўрад выслаў у Коўну ноту, у справе гэтых перагавораў. У ноце польскі ўрад прапануе — распачаць перагаворы ў канцы студзеня. З свайго боку польскі ўрад высоўвае абшырную праграму перагавораў.

Праграма гэта прадбачыць — і ўзнаўленьне вольнага празгранічнага руху, і адбудову нармальнай чыгункавай, паштова-тэлеграфнай і таварнай камунікацыі — паміж Літвой і Віленшчынай — і шмат чаго яшчэ.

Як ведама, Вальдэмарас у сваей гутарцы заявіў, што можа згадзіцца на „тэхнічныя стасункі“ паміж Літвой і Польшчай, але, не залічаючы да Польшчы Віленшчыну; ніякай беспасрэдняй камунікацыі між Літвой і Віленшчынай літоўскі ўрад прынцыпова дапусьціць ня можа...

Цяпер „Дзен. Він.“ даносіць, быццам на апошнім паседжаньні літоўскага ўраду, скліканым з прычыны польскай ноты, пастаноўлена — на дамаганьне польскага ўраду аднесна справы граніц і ўзнаўленьня праз-гранічнага руху адказаць катэгарычнай адмовай: сучасную „граніцу“ між Літвой і Віленшчынай літоўскі ўрад усьцяж лічыць толькі „дэмаркацыйнай лініяй“... Дык гэты п. I. польскай ноты — ня можа навет быць устаўлены ў праграму перагавораў.

Што датычыць да іншых пунктаў польскай праграмы перагавораў — аб транзыце, і рознага роду камунікацыі, дык гэтыя справы могуць быць абгавораны на канфэрэнцыі.

Як ведама, ноту польскую павёз у Коўну спэцыяльны дэлегат мін. замежн. спраў, які і прывязе адказную ноту з Коўні.

Недахоп у вугальнай прамысловасьці Англіі.

Англійская статыстыка сьцьвярджае, што ў трэйцім квартале мінулага году англійскія вугальныя прамысловцы, здабыўшы ўсяго 58 мільёнаў тоннаў вугальля, страцілі на ім 3 мільёны фунтаў, ці 15 мільёнаў даляраў. Гэта, як ведама, тлумачыцца тым, што, — страціўшы за час 7-месячнай забастоўкі вуглякопаў у 1926 г. — шмат рынкаў, англійскія вугальныя прамысловцы цяпер павінны — таннымі цэнамі свайго вугальля, — выцясьняць з гэтых рынкаў сваіх канкурэнтаў...

Новая перамога францускага ўраду— над канстытуцыяй.

Францускі ўрад, які, як ведама, складаецца ўбольшасьці з радыкалаў і радыкалаў-сацыялістаў, а ўменшасьці — з „нацыяналістаў“, унёс у парлямант „напамінаньне“ аб тым, што ён мае арыштаваць 5 камуністычных пасloў — за іх „procідзяржаўную прапаганду ў войску“ і інш.

Як ведама, дагэтуль правая палова ўраду не дамагалася—пад уплывам левай — гэтых арыштаў. Але цяпер, відаць, Пуанкарэ і Барту пачуліся сільнейшымі.

Сацыялісты патрэбавалі, каб у справе гэтых арыштаў была цалком выканана працэдура, прадбачаная канстытуцыяй, якая трэбуе, каб унёс у парлямант — фармальнае жаданьне спыненьня канстытуцыйнай нятыкальнасьці гэтых паслоў — з дакладнымі матывамі. Аднак-жа мін. унутр. спраў Барту заявіў, што ўрад— бярэ на сябе ўсю адказнасьць за арышт дый ставіць гэтую справу— як справу даверыя да сябе з боку парляманту. Гэта значыць, што інакш урад выйдзе ў адстаўку.

Сьпярша „радыкальныя“ міністры ўраду лічыліся з магчымасьцяй правалу ў парляманьце трэбаваньня ўраду і рыхтаваліся да адстаўкі... Але-ж галасаваньне паказала, што шмат радыкалаў падалі галасы за дазвол арыштаваньня дэпутатаў—з гвалтам над канстытуцыяй. Навет з паслоў—„радыкал-сацыялістаў“—42 галасавала за ўрад, 33—проці, але аж 47 устрымалася ад голасу,—стварыўшы гэткім чынам—большасьць у 310 галасоў проці 229—за дамаганьне ўраду.

Гэткім чынам францускі парлямант „у даразным парадку“ дазволіў ураду арыштаваць „нятыкальных“ паслоў.

2 з іх—ведамы Кашэн і Вайян-Кутюр'е, ужо сядзяць, а 3—хаваюцца ад паліцыі.

Новы акт рэвалюцыйнага тэрору македонцаў у Югаславіі.

У „Паўдзённай Сэрбіі“, гэта значыць — у адабранай ад Баўгарыі Македоніі—нейкая Мара Вульева, баўгарская македонка, цяжка раніла сэрбскага віцэ-„жупана“ (віцэ-ваяводу, ці старосту) у м. Скопльe, — сьмяротна ранючы пасьля замаху і сябе.

Замахоўка заявіла, што споўніла загад так-званай—ІМРО“ — Макед. Рэвалюцыйнай Арганізацыі, якая прысудзіла сэрбскага жупана Прэліча да сьмерці — за яго герасьледаваньні македонцаў і баўгараў у краі.

У Белградзе вестка аб замаху выклікала страшэнную трывогу. Можна спадзявацца новых камплікацыяў у сэрбска - баўгарскіх стасунках.

Характэрны „фінал“ гутарак — аб „злучэньні царквей“...

У апошні час шмат гутарак было — аб „асабліва выгадным мамэньце“—для ўзьняцьця старой—вяковай—справы аб — злучэньні падзяліўшыхся яшчэ 1000 гадоў таму назад царквей—праваслаўнай і каталіцкай. У апошнія гады было навет некалькі вялікіх „міжцаркоўных кангрэсаў“, ці сабораў, абгаварываўшых справу злучэньня, ці аб'яднаньня царквей. Вышла шмат цікаўных кніжак з абодвух бакоў, — апрацоўваўшых варункі і магчымасьці аб'яднаньня. Было шмат галасоў—за аб'яднаньне з абодвух бакоў. Але з боку праваслаўных высоўвалася заўсёды думка аб роўнасьці, раўналежнасьці і раўнапраўнасьці абодвух касьцёлаў і іх іерархіі. З боку каталіцкага ставілася, як першы і неабходны варунак,—поўнае падпарадкаваньне праваслаўнай царквы з яе іерархіяй — уладзе Рымскага папы. На гэты „варунак“ прадстаўнікі праваслаўнай царквы ня йшлі. І вось цяпер Рымскі Папа выдаў новы „маніфэст“, ці, як кажуць, — „энцыкліку“ — у справе гэтага „злучэньня царквей“. У энцыкліцы Папа ясна і нядвузначна піша, што ніякага „аб'яднаньня царквей“—як „роўных“ з каталіцкім касьцёлам, яго кіраўнік і галава ня прызнае. Есьць адна толькі праўдзівая вера і царква—каталіцкая. Рэшта ўсе — непраўдзівыя... „Нядобрыя“... Дык—ясна, што —„адзінства царквей можа быць асягнута толькі—праз далучэньне ўсіх іншых царквей да каталіцкага касьцёлу, як адзінага запраўды хрысьціянскага“...—пад каманду рымскага папы...

Наша хроніка.

Лекцыя. У мінулую нядзелю ў памешканьні Народнага Дому пры Галоўнай Управе Т-ва Беларускае Школы адбылася лекцыя гр. Макара Касьцевіча на тэму: „Трагэдыя беларускае інтэлігэнцыі“. Лекцыя сабрала шмат слухачоў. На жаль, агульнае ўражаньне, якое засталося ад лекцыі, было сапсована танцулькай, якая распачалася пасьля лекцыі. Думаецца, што на другі раз арганізатары, а імі зьяўляецца Беларускі Студэнцкі Саюз у Вільні, пастараюцца ўхіліць гэту недарэчнасьць.

Два дні адпачынку. Міністар Вызнаньй рэлігійных і Асьветы выдаў загад, на моцы якога ў дзень першага лютага, як пераходны ад першага да другога паўгодзьдзя, ўсе вучні звальняюцца ад заняткаў у школе.

Паляваньне за мандатамі. У нядзелю 15 гэтага студзеня ў Вільні адбыўся зьезд быўшага вызваленца, потым быўшага сябры Незалежнай Партыі Хлопскай, а цяпер сябры Радыкальнай Партыі Заходняе Беларусі, а і быўшага пасла наагул быўшага чалавека Шапеля. Справаздачу аб зьездзе дамо ў наступным нумары.

Рэдукцыя. Вядомы чытачом „Думкі Працы“ панок Ф. Умястоўскі, як відаць, не атрымаў крэдытаў на вядзеньне свае шопкі, бо 16 гэтага студзеня зрэдукаваў сваіх працаўнікоў М. Косьцевіча, А. Бартуля і М. Тулейку. Ці не пачатак гэта канца гэтае авантурніцкае арганізацыі і партыі.

Беларуская тэатральная трупа Галоўнае Управы Т-ва Беларускае Школы—карыстаецца вялікім пасьпехам на правінцыі. Выехала яна ў Слонімскі і Беластоцкі паветы, дзе спатыкаюць яе з захопленьнем. Трупа працуе пад кіраўніцтвам артыста Міхалевіча. Дала яна ўжо шмат спэктакляў. Справаздачу аб працы дамо пазьней.

Узрост безработных. Кажуць, што справы ў Польшчы папраўляюцца, але безработньце ўсьцяж расьце. А гэта вельмі дрэнны паказальнік. На першае студзеня 1928 г. безработных было 164.800, а за тыдзень лік іх павялічыўся яшчэ на 4.360 асоб.

Далейшы развал Паўлюкевічаўшчыны. Гэтымі днямі зьявілася заметка ў віленскай прэсе аб арышце Мацея Пятровіча, які нядаўна на шпальтах нашае газэты выкрыў усю падпаготную брудпай работы Паўлюкевіча. Паводле дадзеных з польскае прэсы, Пятровіч арыштаваны за тое, што ён утрымліваў зносіны з Менскам і з зліквідаванай Грамадой. Далей гаворыцца, што Пятровіч меў перакупіць (sic!) сэкрэтара Паўлюкевічаўскай Беларускай Нацыянальнай Рады за 5.000 зл. п. (Вось дык штукі! Ніхто з беларусаў мусіць і ня ведаў, што ў Паўлюкевіча во_

дзяцца такія цэнасьці! Ну проста гумарыстычна.—Р э д.). І на аснове гэтага Пятровіч арыштаваны і пасаджаны на Лукішкі.

Аб прычыне арышту Пятровіча шмат гаварыць няма прыходзіцца, факт арышту яго гаворыць сам за сябе, тым больш, што факт гэты стаўся зараз-жа пасьля таго, як Пятровіч апублікаваў сваю дэкларацыю.

Але разгледзім жменю фактаў аб Пятровічу з яго асабістага жыцьця, яны нам яшчэ шмат чаго скажуць.

Факты гэтыя можна было спаткаць яшчэ раней у польскай віленскай прэсе і навет у брукавым Паўлюкевічаўскім Беларускім Слове.

Калісь Пятровіч працаваў у вызваленцаў. Але, угледзіўшы, як ён кажа ў сваёй дэкларацыі, шкодлівасьць для беларусаў іх работы, ён вышаў з „Вызваленьня". Далей чуем, што яму рабіліся закіды, што быццам ён працаваў у Грамадзе. Закіды гэтыя давялі да таго, што Пятровіч быў арыштаваны і нейкі час сядзеў. Паўлюкевіч разам з Вярнікоўскім неяк адкапалі Пятровіча і аказаліся на столькі ўплывовымі, што навет вызвалілі яго з вастрогу. На якіх варунках быў вызвалены з вастрогу Пятровіч, нам не вядома. Факт той толькі, што шансы Пятровіча пашлі. Паўлюкевічаўскія апекі пачалі ўсё больш і больш узрастаць і дайшлі да таго, што пры выбарах у самаўрады Пятровіч быў выбраны войтам у Палачанскай гміне.

Да гэтага трэба дадаць, што па выхадзе з вастрогу Пятровіч стаўся галоўнай апорай Паўлюкевічаўшчыны. Ён быў: Віцэ-старшыняй Цэнтральнага Камітэту Беларускай Нацыянальнай Рады і Партыі, паўнамоцнікам—інструктарам Беларускага Т-ва Прасьвета на паветы: Маладэчанскі, Валожынскі і Ашмянскі, паўнамоцнікам — інструктарам Цэнтральнага Нацыянальнага Выбарчага Камітэту, сябрам камітэту па справах самаўрадаў і старшынёй першага зьезду гмінных радных-беларусаў у Вільні. Адным словам, Пятровіч быў асновай усіх паўлюкевічавых арганізацыяў і да гэтага яшчэ войтам Палачанскае воласьці.

У старостве Пятровіч карыстаўся дрэннай апініяй, староста яго два разы не зацьвярджаў на становішча войта. Але і тут усемагутны Паўлюкевіч памог. Справа пайшла да ваяводы, які і зрабіў націск на старасту, каб зацьвярдзіць Пятровіча на становішча войта ў Палачанскай воласьці. Але ўсе гэтыя гонары і чыны, відаць, ня цешылі Пятровіча, ён адчуў сваей чыста-сялянскай натурай, якое зло ён прыносіць Беларускаму Народу, працуючы разам з Паўлюкевічам, тым болей што меў магчымасьць пазнаць, у чым заключаецца Паўлюкевічава „праца". Над ёй мы тут спыняцца ня будзем, яна асьветлена добра ў дэкларацыі самага Пятровіча.

Факт той, што Пятровіч зрабіў вялікую ўслугу для Беларускага Народу, адчыняючы яму Паўлюкевіча і паказываючы ўвесь бруд і смурод з яе.

Зараз-жа пасьля гэтага Пятровіча арыштавалі.

Далей няма чаго казаць, усё ясна і зразумела.

Можна падкрэсьліць толькі, што арышт Пятровіча нічога Паўлюкевічу не памог, а толькі пашкодзіў, ён яшчэ дапоўніў дэкларацыю Пятровіча.

Дык ясна, што арышт гэны зьяўляецца далейшым развалам Паўлюкевічаўшчыны.

Правакацыйны жэст „Сялянскай Нівы". У апошнім нумары „Сялянскае Нівы" пад загалоўкам „І яшчэ раз" зьмешчаны артыкул, у якім прапануецца „Думцы Працы" прылучыцца да блёку меншасьцяў. У гэтым артыкуле выказваецца бруднае, фальшывае асьвятленьне справы Грамады і беларускіх паслоў, што стаялі на чале яе. І накідаючы гэныя бруды, „Сялянская Ніва" дазваляе сабе працягаваць свае брудныя рукі да „Думкі Працы". Вось да чаго можа дайсьці подласьць Ярэміча і Рагулі.

Відаць, яны ня маюць цьвёрдага грунту пад нагамі, відаць, іх прыхільнікі выстаўляюць ім канкрэтныя дамаганьні, дык, каб адкараскацца ад іх, яны выстаўляюць гэтыя дамаганьні ў такой бруднай форме, робячы **жэст перад імі, якога мы інакш ня можам назваць, як правакацыйным.** Мы разумеем дамаганьні сялян, якія, атуманеныя Ярэмічам і Рагуляй, усё-ж такі разумеюць куды папалі і таму выстаўляюць канкрэтныя дамаганьні. Але ж трэба ведаць, з кім маеш дачыненьне.

КАРЭСПАНДЭНЦЫ.

Радныя—ворагі каапэрацыі.

(М. Моўчадзь, Баранавіцкага павету).

У м. Моўчадзі ад 1920 году існуе спажывецкі каапэратыў, які, дзякуючы даступнай цане і добрай якасьці сваіх тавараў, зьяўляецца бізуном для прыватнага гандлю.

Зразумела, што хітрыя жыды-гандляры ў працягу некалькіх гадоў вялі з гэтым каапэратывам заядлую барацьбу, на што не шкадавалі ні працы, ні грошай. Аднак усе іх забегі канчаліся да гэтай пары поўнай няўдачай, бо моўчадзкі гмінны ўрад яшчэ ў пачатку 1927 годзе перанёс скотны рынак на край мястэчка, дзе месьціцца каапэратыў і гэтым працягнуў значную колькасьць спажыўцоў. Прыватныя гандляры распачалі тады атаку на гміннную раду ў мэтах перанясеньня рынку ў іншае мейсца—далей ад каапэратыву. У гэтай справе 12/І. 28 году адбылося паседжаньне гміннае рады. Ня гледзячы на тое, што большасьць радных — сяляне, гмінная рада большасьцю 8 проці 7 галасоў пастанавіла перанесьці рынак у іншае месца. Але на гэтым не канец. Інспэктар гміннага самаўраду ўнёс да пратаколу, што галасаваньне адбылося ня праўнае, бо ён даведаўся, што за перанясеньне рынку галасавалі зацікаўленыя асобы — радныя жыды. Яшчэ перад паседжаньнем некаторых з гэтых 7 радных, што галасавалі проці перанясеньня, жыды прабавалі падкупіць. Гэты факт ясна сьведчыць аб тым, што 5 радных (ня лічу 3-х жыдоў) былі куплены за грошы, бо толькі гэта іх магло змусіць пайсьці на ўгоду з жыдамі проці каапэрацыі—адзінае ўстановы, якая ратавала селяніна ад вострых капцюроў прыватнага гандлю. Хто-ж гэтыя радныя, што прадаліся за Юдавы срэбнікі? Вось яны: войт Юстын Варонец, Мацей Пугач, Адам Курганскі, Гуго Колонтай і Кастусь Дэрман.

Хай ведаюць сяляне, якую агідную ролю іграюць у грамадзянстве гэтыя радныя—прадажнікі, якіх сяляне паслалі бараніць свае інтарэсы. Ганьба ім — лёкаям кожнага гандляра-жываеда! Дык памятайце здраднікі, што Вы прадалі сваім ворагам сягоньня свае сумленьне, а яны з вас заўтра зьдяруць скуру.

Прысутны.

Хто нашы шкоднікі.

(Вёска Урынё, Слонімскага павету).

Па ініцыятыве сьвядомейшых сяброў Угрынскага Гуртка Т-ва Бел. Школы рашылі паставіць на сьвята спэктакль. Знайшліся дзяўчата, хлопцы і думалі, што вось пойдзе ўсё, як па масьле; пойдзе ўся моладзь, а за ёю і старэйшыя, дык п'янству і лаянкам будзе капут. Але заўсёды дык знойдуцца такія асобы, якім асьвета чаму-ськоле ў вочы. Яшчэ было-бы звычайная рэч, каб гэтыя шкоднікі сьвятла на вёсцы былі якія шляхтуны, або панскія падлізы, але ўзялі гэтую агідную ролю свае хлопцы, якія рашуча сталі байкатаваць гэты першы шаг з цемры да сонца. Калі-ж гэтыя паночкі даведаліся, што была ўжо рэпэтыцыя, дык зараз-жа прыказалі не хадзіць на гэтую рэпэтыцыю, „а то головы паадрываем і ніколі ня пусьцім на музыкі". Але дзяўчата, якія ня ўзіраюцца на дурныя пагрозы, не паслухалі і рэпэтыцыя йшла далей. Наскольки артысты рыхтаваліся да спэктаклю, настолькі гэтыя „бацькі" стараліся агітаваць проціў спэктакля. Атрымалі дазвол зрабіць спэктакль у паўшэхнай школе. Зрабілі сцэну, як трэба і чакалі, ня толькі артысты, але і мала што ня ўся вёска. Прыйшоў другі дзень каляд і сталі сходзіцца людзі з сваей, а таксама з ваколічных вёсак. Навет жыдоўская інтэлігенцыя прыехала з мястэчк Дзярэчына за 4-ры кілямэтры, спачуваючы гэтаму кроку. І што ж мы бачым: жанатыя мужчыны паапрыходзілі, а кавалеры радам робяць „музыкі", напіўшыся як тузы! Калі-ж некалькі дзяўчат прыйшлі на спэктакль, а потым пайшлі на музыкі, дык ад іх патрэбавалі па 2 злоты штрафу (вядома-ж на гарэлку для разумных кавалераў?), але за іх уступіўся адзін хлапец, які дэкляраваў за іх заплаціць.

Можа хто падумае, што яны ня ведалі, ў чым справа? Не, ім тлумачылі, што гэта значыць ў вёсцы і наагул спэктакль і што ўвесь даход пойдзе на кніжкі для бібліятэкі-чытальні ў сваей-жа вёсцы, дык ня ведама, чаму гэта яны так па-асьлінаму апіраліся. Напэўна, што і самы яны ня ведаюць. Можа хто падумае, што гэта робяць якія блазны? Не, гэта робяць тыя, якія адслужылі ў войску. Для першага разу імёнаў іх поўнасьцю ня буду ставіць, а толькі па літарах, г. ё. Ал. Д., Вл. Т., Нік. Міс. і С. Д. Апошні з іх сказаў „што мне гэты спэктакль, ня гэткія бачыў у войску. Мне найлепшы спэктакль з дзяўчынаю ў цёмным кутку".

Ганьба вам, хлопцы, ня толькі ад сваей вёскі і Угрынскага Гуртка Т-ва Бел. Школы, але і ад усяе прабуджаючайся ад сну Бацькаўшчыны! Я прапанаваў-бы ўсім акалічным сябрам Т-ва Бел. Школы навучыць іх, бо думаю, што яны і самы не разумеюць сваіх шкодных паступкаў супроць вызваленчага руху.

Спэктакль быў адыграны, як выражаліся з вакалічных вёсак сьвядомыя інтэлігенты, надта добра. І сапраўды ўсе артысты выканалі свае ролі проста памастацку. Усе былі здаволеныя і з вялікаю падзякаю разышліся па дамох. Жыды навет шчыра запрашалі гэтыя рэчы адыграць у м. Дзярэчыне, у чым ім была дана згода, калі ня будзе перашкодаў. Пакуль-што пастанавілі адыграць у в. Азёрках-Вялікіх таксама па запрашэньню.

„Малады сябра".

Няхай жыве асьвета ў роднай мове!

(Вёска Даўгінава, Ярэміцкае гміны, Стаўпецкага павету).

Пасьля ліквідацыі Грамады наша вёска блізка аж да цяперашняга часу спала і не вяла ніякае працы на груньце асьветы, бо трудна было працаваць, калі пільнае вока паліцыі надта дбала аб захаваньні спакою і „бясьпечнасьці", не даючы магчымасьці зрабіць што-небудзь для пашырэньня асьветы ў роднай мове. Больш асьвечаныя жыхары нашай вёскі, якія стаялі на чале арганізацыі вёскі, якія найбольш прычыніліся да пашырэньня асьветы і нацыянальнай сьвядомасьці паміж сялян, або апынуліся за кратамі, як „камуністы", або былі змушаны спыніць усякую працу, каб пазбыцца розных няпрыемнасьцяў з боку ўлады, ад канфідэнтаў палітычнай паліцыі, якіх цяпер разьвялося, як грыбоў пасьля дажджу, нельга дыхнуць. Ня буду прыпамінаць імёнаў гэтых падлізьнікаў, якія за юдашавыя срэбранікі прадаюць сваіх братоў, бо думаю, што кожны з жыхароў нашае вёскі ведае іх.

Але, ня гледзячы на ўсе гэтыя перашкоды, імкненьне да культурна-прасьветнай працы, расьце сярод вясковай моладзі. Цяпер, перад праваслаўнымі Калядамі некалькі хлапцоў з нашае вёскі пастанавілі залажыць у вёсцы Даўгінаве беларускую бібліятэку і злажыўшыся па колькі хто мог, набылі некалькі беларускіх кніжак з беларускай кнігарні ў Вільні. Найбольш працы аддаў на гэта Хвёдар Варэнік, які зьяўляецца ініцыятарам залажэньня бібліятэкі, Міхал Тадэвумаў і іншыя хлапцы. Гэты крок, які зрабілі малодшыя з хлапцоў, павінен паслужыць за прыклад старшэйшым, якія мусяць падтрымаць яго, каб справа бібліятэкі не загінула дарма, ня маючы падтрыманьня.

Дык годзе спаць даўгінаўцы! Пара ўжо зразумець, што шчасьце і волю здабудзеце толькі самы. Дык дбайце-ж аб сваей асьвеце ў роднай мове! Кожны з вас няхай ахвяруе, колькі можа, на залажэньне бібліятэкі ў Даўгінаве!

Даўгінаўскі.

Адозвы.

7-га студзеня г. году былі высланы на зьезд у Лідзе, склікааны пад фірмай Партыі Дробных Рамесьнікаў панам войтам гм. Хаценчыцкай Вялейскага павету Ігнат Грынкевіч з в. Лаўцэвічы, Д. Карповіч з в. Храмцава і асаднікі, якіх у нас ня мала. Адтуль імі прывезена і раздаецца шмат адозваў, надта добрага зьместу, з салодкімі абяцанкамі. Можа-б наіўны селянін і паверыў-бы ім, каб ня было ў іх заклiку да еднасьці з тымі людзьмі, якім у сваіх рэзалюцыях складаюць даверра ды бачаць адзіны ратунак паны Зубры Манархісты. Ці-ж аднолькавыя імкненьні бедняка і манархіста? Кожны ведае.

Дык ганьба Вам, сяляне, што за смачныя абеды, якімі Вас трактавалі на зьезьдзе, распаўсюджываеце непатрэбныя нам адозвы, бо гэта ня нашая партыя, больш асаднікаў нам ня трэба. Аб іх яна толькі і рупіцца, а не аб нас.

Тутэйшы.

Сельсаюзьнікам ня шэнціць.

Мір, Навагрядзкага пав.

Ня гледзячы на ўсю хлусьню павадыроў Сельсаюзу у сваёй газэцінце „Сялянская Ніва", што сілы іх растуць, праца павялічваецца і што толькі яны адны валадаюць настроямі вёскі, мушу сьцьвердзіць адваротнае. Што ўзе іх высілкі сплываюць нінавошта. Прывяду факт. Б. пасол і б. грамадавец Ю. Сабалеўскі ў нашым мястэчку распінаўся і даказваў, што тая лінія, якую ён праводзіць цяпер,—найлепшая (вядома дзеля яго кішані, але не дзеля народу). Раілі яму шчыра, па-суседзку пайсьці ізноў з тымі людзьмі, якіх ён кінуў (але там яго мусіць ня прымуць) або адыйсьці ад палітычнае працы і не баламуціць беларускае вёскі. Але ўсе гэтыя рады адбіліся ад яго, як гарох ад сьцяны, бо, як відаць, трудна адвыкаць ад пасольскіх дыэтаў, дармовых разьездаў, ну і, вядома, пашаны, якой карыстаўся і якую так любіць. Вось-жа пасьля нефартуннай канфэрэнцыі сельсаюзьнікаў п. Сабалеўскі прыслаў аднаму з нашых мірскіх хлопцаў цэлую пачку свае літэратуры, інструкцыяў, статутаў і інш., але ён, як верны сын свайго народу, як абаронца яго правоў, адаслаў яе назад п. Сабалеўскаму дзеля хатняга ўжытку. Пане Сабалеўскі! досыць вам ужо чмуціць „наш народ. Ен ужо добра разгадаў вас, раскусіў вашу здрадніцкую палітыку і ні з вамі, ні з вашымі хаўрусьнікамі ня пойдзе, а калі яны пакажуцца сярод нас, то будзем гнаць іх ад сябе, як шаленых сабак.

Мірскі.

Водгукі Зьезду Т-ва Белар. Школы.

На вяртаючыхся з зьезду Т-ва Беларускае Школы ў Вільні 28 і 29 сьнежня 1927 году, косаўская дэфэнзыва зрабіла аблаву. Трымалі на Косаўскім паліцэйскім пастарунку 5 дэлегатаў ад Т-ва Белар. Школы, Косаўскага павету ажно цэлы дзень з ранку да вечара. Шукалі нелегальнай літэратуры.

Усе сьвядомыя людзі абураны такім яўным жаданьнем Косаўскае дэфэнзывы стэрарызаваць жыхарства і адбіць ахвоту да культурнае працы.

Вачавідзец.

Памагаюць.

8./І. 1928 г. Косаўскае Т-ва Беларускае Школы ладзіла спэктакль, аб чым загадзя была падана просьба да Косаўскага старасты і атрыманы ўстны дазвол (бо ў нас пісьменнага дазволу стараста на рукі не дае, а перасылае тэлефанічна на пастарунак паліцыі паведамленьне, што спэктакль дазволены і каб дзеля гэтага паліцыя не рабіла перашкод). Аднак, ня гледзячы на гэта, калі артысты пэўныя, што маюць права граць, пачалі толькі рабіць генэральную рэпэтыцыю і прыгатаваньні да спэктаклю, як раптам паліцыя зьявілася і, называючы нас бальшавікамі і камуністамі, выгнала ўсіх з памешканьня тэатра. Прысутныя вельмі абурыліся на такое адносіньне да беларускае культурнае арганізацыі. Толькі, дзякуючы сьвядомасьці і рашучасьці сяброў Т-ва, удалася дабіцца ад Косаўскага старасты дазволу позным вечарам і спэктакль адбыўся такі ў той-жа вечар пры перапоўненай залі. На другі дзень так-жа адбыўся спэктакль. Глядзельнікаў была поўная заля. Спэктакль зрабіў на ўсіх прысутных добрае ўражаньне. Шкада толькі, што паперы нашых культурных беларускіх арганізацыяў як-то гінуць у ўрадавых установах у патрэбную пору, бо, як выясьнілася, просьба аб дазвол на пастаноўку спэктаклю, толькі на другі дзень знайшлася такі ў старостве.

Змагар.

Наш самаўрад і асьвета.

На паседжаньні Косаўскае Гміннае Рады 2./І. 1928 г. на прапазіцыю Косаўскае Акружное Управы Т-ва Беларускае Школы разглядалася пытаньне аб дапамозе беларускім гімназіям і бібліятэкам чытальням Т-ва Беларускае Школы. Зрабіць даклад па гэтым пытаньням Гмінная Рада дазволіла сэкрэтару Косаўскае Акружное Управы Т-ва Беларускае Школы п. Дыльку. Абрысаваўшы палажэньне і ролю ў жыцьці беларускага сялянства, як беларускіх гімназіяў, у якіх вучацца дзеці сялян і работнікаў, так і бібліятэк чытальняў, грам. Дылька прапанаваў радным асыгнаваць на гэта пэўныя сумы. Аднак, калі прысутны на паседжаньні пан Косаўскі Староста наперад заявіў сабраньню, што ён не зацьвердзіць пастановы—аб дапамозе беларускім гімназіям, то было аднагалосна ўсімі раднымі пастаноўлена асыгнаваць толькі на беларускія бібліятэкі чытальні Т-ва Белар. Школы 200 зл. Грамадзяне радныя! Вы павінны былі-б споўніць да канца свой грамадзкі абавязак і вынесьці пастанову аб асыгнаваньні на беларускія гімназіі дапамогі, ня гледзячы на тое, што можа п. Староста зацьвердзіць, ці не вашу пастанову. Няхай ведае ўвесь культурны сьвет як адносяцца, браточкі радныя! — да вашых пастаноў і патрэбаў улады, якія заграніцай у Заходняй Эўропе кажуць усім, што нам, беларусам жывецца, як у раю, што нам далі ўсё патрэбнае для нашага белар. культурна-асьветнага жыцьця.

Беларус радны.

Спэктакль-вечарына.

(в. Шані, Пружанскага пав.).

У нядзелю 8./І. г. г. стараньнем вясковай моладзі была адыграна п'еса „Янка Канцавы"—К. Сваяка. Ня гледзячы на трудныя абставіны, у якіх прышлося вясьці працу, п'еса была адыграна добра і зрабіла на прысутных прыемнае ўражаньне. Глядзельнікаў была поўная заля, шмат моладзі было з суседніх вёсак, шмат таксама пайшло да хаты за недахватам мейсца. Адміністрацыя рабіла ўсялякія перашкоды, абы толькі не дапусьціць да пастаноўкі; але стараньні моладзі перамаглі ўсе перашкоды. Чэсьць і слава Вам! Няхай за Вашым прыкладам пойдуць іншыя вёскі нашага павету, дзе яшчэ дагэтуль выяўляецца інэрцыя да асьветнай працы!

Малады.

Пісьмо у Рэдакцыю.

Паважаны Грамадзянін Рэдактар!

Прашу не адмовіць надрукаваць у Вашай газэце „Думка Працы" наступнае:

Спачуваючы роднай беларускай культуры і асьвеце, мы, моладзь в. Морач, Заастравецкае гміны, калі прыехаў да нас п. Шыбут і сваімі салодкімі славамі нас затуманіў, (ведама, што кожнаму цяпер хочацца сьвету), запісаліся да „Прасьветы", як да культурнае і асьветнае ўстановы, добра не разабраўшыся, што робім вялікую памылку. Ажно нарэшце высьвятлілася, што пад відам „Прасьветы" нас уцягваюць у сваю, нам ня мілую, палітыку. Цяпер нам стала ясна, што гэта за „Прасьвета" і я, як былы старшыня і ўсе сябры Аддзелу выступілі з гэтае „Прасьветы", тым ліквідуючы Аддзел „Прасьветы", як нам не патрэбную шкодную і ня мілую. На другі раз будзем асьцярожны.

Іншыя газэты прашу перадрукаваць.

З пашанай: **Рыгор Рудко,**

Паштовая скрынка.

В. Г. п. Пархвенава, в. Чэркасы. Напішыце поўнасьцю сваё імя і прозьвішча, а то ня ведаем, каму высылаць газэту. — **Яну Мартэну.** Просім падаць свой дакладны адрас. Календары адрыўныя ўжо распрадаліся. — **Аляксандру Піцько.** Адрыўных календароў ужо няма. Мо' выслаць Вам календар-кніжку, каштуе 1 зл.—і што рабіць з другой залатоўкай.

Ніколі не зьніштажай сваей беларускай газэты! Прачытаўшы, давай суседу, знаёмаму, каб і ён пазнаў праўду жыцьці свайго народу і даведаўся, што робіцца на сьвеце!

Рэдактар-Выдавец: Мікалай Шыманскі

Друкарня Я. Левіна Вільня, Нямецкая 22.